

RAZLIKE U RAZVIJENOSTI REGIJA U HRVATSKOJ - S POSEBNIM OSVRTOM NA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKU ŽUPANIJU

DIFFERENCES IN DEVELOPMENT OF REGIONS IN CROATIA - WITH A SPECIAL REFERENCE TO THE COUNTY KOPRIVNICA-KRIŽEVCI

Prof. dr. sc. Dragutin Feletar

Geografski odsjek PMF

Marulićev trg 19

HR-10000 Zagreb

Republika Hrvatska

meridijani@meridijani.com

Prihvaćeno/Received: 25. 10. 2005.

Prihvaćeno/Accepted: 11. 2005.

Rad ima dvije pozitivne recenzije

UDK/UDC 314.748.061 (497.5-35)

Stručni rad

Professional

SAŽETAK

*Inakon državnog osamostaljenja (1991.), Hrvatska se prema relevantnim ekonomskim i demografskim pokazateljima nastavila regionalno neravnomjerno razvijati. Prvenstveno zbog nastavljanja dosta intenzivnog procesa deruralizacije, razlike između pojedinih regija u zadnjih petnaestak godina još se i povećavaju. Tom procesu znatno je pridonio i rat (1991.-1995.), koji je krajeve uz granicu prema Bosni i Hercegovini i Srbiji i Crnoj Gori stavio u još nepovoljniji gospodarski položaj. Koncentracijom najproduktivnijeg stanovništva, kapitala i vlasti, Zagreb postaje posve dominantna točka Hrvatske. Stoga, usprkos poželjnom i planiranom policentričnom razvoju, u stvarnosti sve više prevladava monocentrizam Zagreba i njegove gravitacijske zone (i donekle Rijeke, Splita i Osijeka). Hrvatska danas ima, zapravo, dvije osnovne razvojne osovine: 1. **Zapadna** - od Međimurja preko Zagreba do Rijeke i Pule, te 2. **Obalna crta** Jadranskog mora - od Umaga do Cavtata. Svi ostali krajevi Hrvatske ekonomski, pa i demografski, znatno zaostaju. Može se prognozirati da će se te regionalne razlike slijedećih godina još i povećavati. U kontekstu tih promjena, prostor Koprivničko-križevačke županije nalazi se u gornjem dijelu tablice prema razvijenosti hrvatskih županija. U nekim bitnim gospodarskim pokazateljima, kao što je primjerice bruto društveni proizvod po stanovniku, ova županija nalazi se tik uz bok najrazvijenijima (nalazi se na 4. mjestu).*

Ključne riječi: razvoj, monocentrizam, policentrizam, razvojna osovina, gospodarstvo, deruralizacija, županija

Key words: development, monocentrism, polycentrism, development axis, economy, deruralization, county

DVIJE RAZVOJNE OSOVINE I MONOCENTRIZAM ZAGREBA

Procesi tranzicije ili gospodarskih i društvenih strukturalnih mijena koji su i u Hrvatskoj nastupili nakon osamostaljenja 1991. godine, unijeli su u geografski prostor i sve izrazitiju diferencijaciju u razini razvijenosti pojedinih hrvatskih krajeva i regija. Koliko god se planirao policentrični razvoj, odnosno ravnomjeran napredak svih krajeva Hrvatske, u zbilji se odvija

gotovo posve suprotan proces: stvaraju se sve veće razlike u razini razvijenosti između pojedinih dijelova naše države. Dakle, Hrvatska ima sve izrazitiji **monocentrični razvoj**, dok istovremeno planirani i željeni **policentrizam** slabi. Čini se da je to gotovo zakonitost suvremenoga gospodarskog i društvenog razvoja, pogotovo u slabije ekonomski razvijenim zemljama. Dapače, svi relevantni pokazatelji dokumentiraju da se razlike u razvijenosti između pojedinih regija gotovo kontinuirano povećavaju. Čak se može s dosta sigurnosti prognozirati da će se taj proces povećanja razlika nastaviti i u slijedećem razdoblju.

U makro-prostornom smislu, koncentracija gospodarskih i društvenih djelatnosti (pa i dijelom stanovništva) odvija se uglavnom na dva osnovna geografska smjera ili na području dvije osnovne razvojne osovine. Ekonomska i društvena moć prvenstveno se koncentrira na **(1) zapadnoj hrvatskoj transverzalnoj razvojnoj osovini**. To su zapadni krajevi Hrvatske - od Međimurja i varaždinsko-koprivničke regije na sjeveru, preko zagrebačkog prstena, grada Zagreba, Karlovca, pa do Rijeke, Istre i Pule na jugu. Druga, izdužena ali ekonomski nešto slabija razvojna osovina je **(2) obalna jadranska crta**. Od Umaga do Cavtata još se odvija razmjerno jak proces litoralizacije, koji je bio naročito intenzivan od šezdesetih do osamdesetih godina 20. stoljeća. Ta koncentracija ljudi i djelatnosti na obali ne događa se samo poradi razvoja turizma i značenja pomorstva, nego i zbog drugih važnih funkcija. Konačno, **jadranska orijentacija** zacrtana je kao jedan od najvažnijih smjerova hrvatske razvojne politike.

Svi drugi hrvatski krajevi, koji se nalaze izvan navedenih dviju razvojnih osovina, uglavnom gospodarski i osobito demografski - nazaduju ili barem stagniraju (osim rijetkih iznimaka manje urbane koncentracije). Svakako su najugroženija područja bliže istočnim granicama Hrvatske - prema Bosni i Hercegovini, te Srbiji i Crnoj Gori, koja su k tomu još bila najviše pogođena ratom i njegovim posljedicama (1991.-1995.). Upravo u tim krajevima zbiva se još uvijek intenzivni proces **deruralizacije**, ali osobito i proces **depulacije i negativnog prirodnog kretanja stanovništva**. Ovakva prostorna diferencijacija još više ističe ekonomske i društvene probleme - osobito gorske Hrvatske, te srednjeg i istočnog dijela hrvatskog međurječja.

Nažalost svi relevantni pokazatelji govore o hrvatskom putu u monocentrizam (Zagreba i još nekoliko središta). Gospodarske i demografske razlike između hrvatskih regija još će se i povećavati, pa se čini da je orijentacija prema kvalitetnijem policentričnom sustavu već zakašnjela. Naime, u slabije razvijenim područjima ostalo je premalo ljudskih resursa, da bi se realno moglo računati na njihov brži razvoj. Da bi umanjili (ili čak dostigli) razvijenost regija na dvije spomenute osnovne hrvatske razvojne osovine (a pogotovo Zagreba), sadašnji slabije razvijeni krajevi trebali bi se najbrže razvijati u Hrvatskoj, što je posve nerealno očekivati.

Kao izrazit primjer jačanja monocentričnog razvoja, ovdje svakako valja izdvojiti sve veću gospodarsku i društvenu **dominaciju Zagreba**. Iako u Zagrebu živi oko 18 posto stanovništva Hrvatske, u hrvatskoj metropoli je danas (2004.) koncentrirano oko 40 posto od svih zaposlenih u privredi i oko 34 posto (najznačajnijih) poduzetnika ili trgovačkih društava Hrvatske. U Zagrebu se ostvaruje čak oko 53 posto ukupnog hrvatskog društvenog bruto proizvoda, te "okreće" oko 62 posto kapitala! Od tisuću najvećih hrvatskih poduzeća, oko 63,3 posto ima sjedište u Zagrebu, koja ostvaruju više od 62 posto dobiti našega gospodarstva. Bruto društveni proizvod po stanovniku procjenjuje se u Zagrebu na više od 23.000 američkih dolara, što je gotovo ravno prosjeku 25 zemalja Europske unije. Istovremeno u, primjerice, Vukovarsko-srijemskoj županiji BDP po stanovniku iznosi tek nešto više od 2.000 američkih dolara. O upravnoj, obrazovnoj, zdravstvenoj, znanstvenoj i uopće društvenoj dominaciji Zagreba u okvirima Hrvatske, ne treba niti iznositi podatke jer je ta dominacija toliko očita.

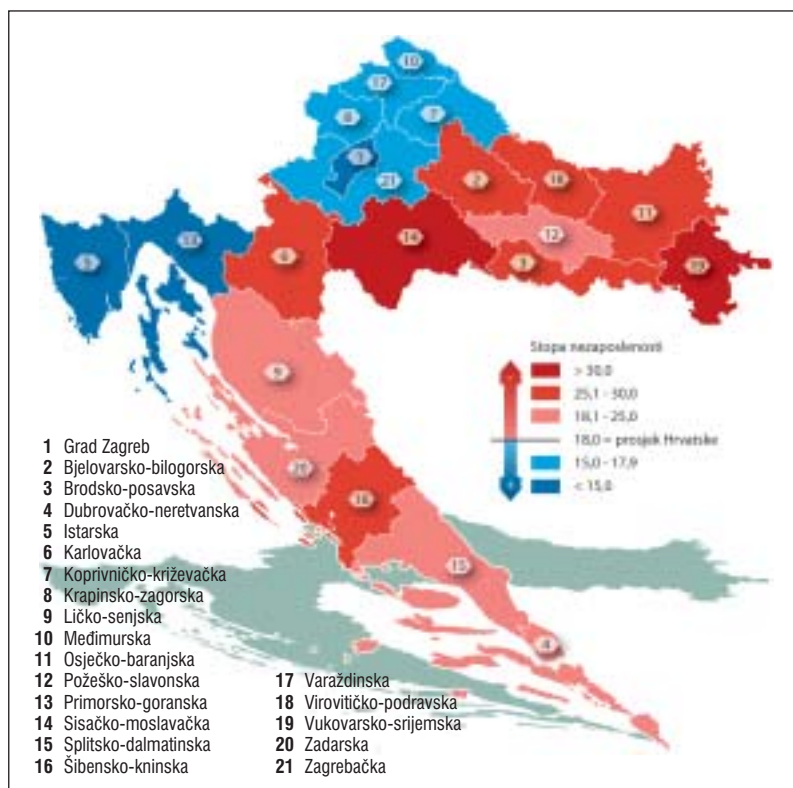
Da se radi o jačanju monocentričnog razvoja nesumnjivo govori i podatak da hrvatski prosjek narodnog dohotka per capita, koji iznosi nešto više od 7.800 američkih dolara (2004.), premašuju

samo grad Zagreb i Istarska županija. Nešto bliže tom prosjeku još je jedino Primorsko-goranska županija, dok su svi ostali krajevi znatno ispod toga prosjeka. Usprkos takvoj dominaciji u okvirima Hrvatske, Zagreb u usporedbi s drugim (zapadno) europskim gradovima, osobito onim globalnog značenja, pripada među manje važne europske prijestolnice, odnosno na europsku urbanu periferiju. Naš izlaz u ukupnom razvitku, pa tako i za jačanje policentričnosti, očito se nalazi u bržem prestrukturiranju hrvatskog gospodarstva i uklapanju u svjetsko tržište, a to se može ostvariti jedino maksimalnim i planskim ulaganjem u znanje, kvalitetu i konkurentnost.

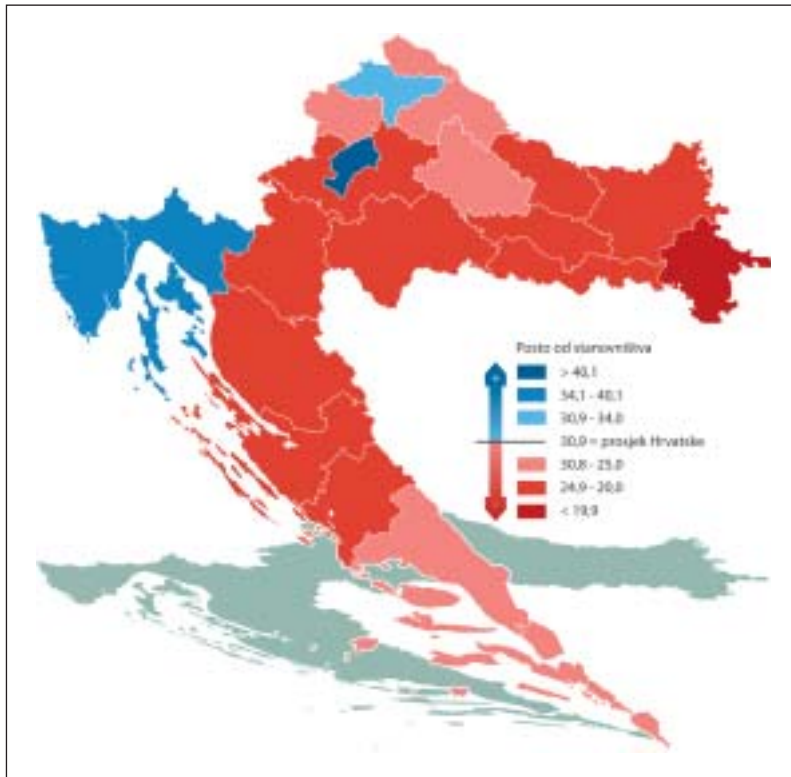
OSNOVNI POKAZATELJI O RAZVIJENOSTI HRVATSKIH KRAJEVA I RAZMJERNO VISOKA POZICIJA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Za ovu analizu odabrali smo neke reprezentativne podatke o razvijenosti pojedinih hrvatskih županija (20 plus Grad Zagreb). Time se dobiva osnovna slika o regionalnim razlikama. Zanimljivo je da još detaljnija prostorna analiza razvijenosti - a to znači po općinama i gradovima kojih ima gotovo 560 - otkriva i izrazito velike lokalne razlike u razini razvijenosti. U pravilu dominira važnost i razvijenost županijskog središta, dakako uz neke iznimke (Istarska županija, Krapinsko-zagorska županija i još neke). To znači da se nastavlja tzv. općinski centralizam koji je bio karakterističan za realsocijalističko razdoblje. Samo sada ulogu monocentričnog općinskog središta preuzimaju sjedišta županija.

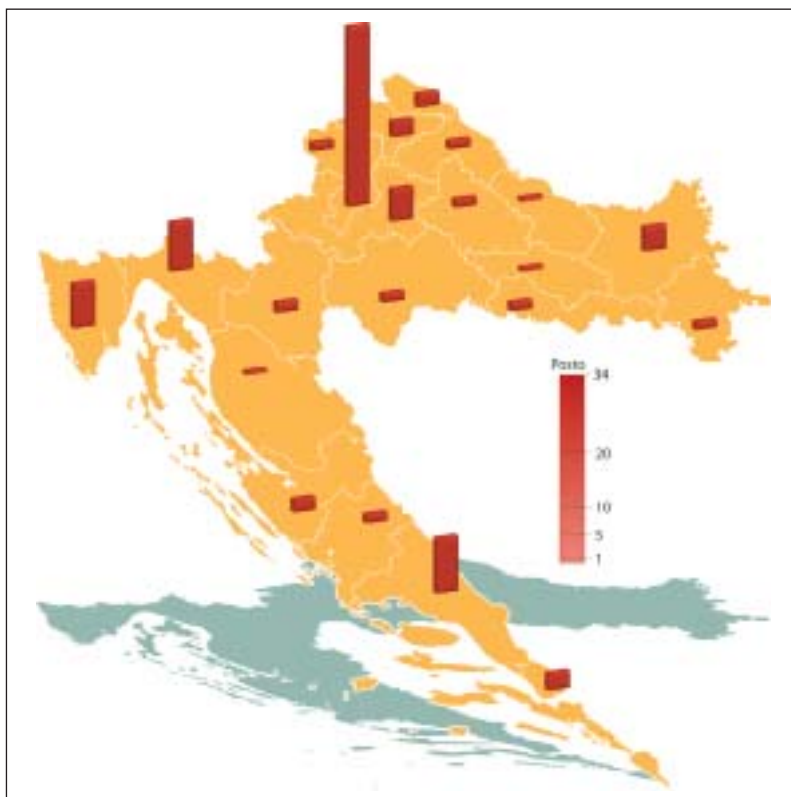
No, već samo analiza ekonomske i društvene snage 21 hrvatske županije pokazuje goleme i sve veće regionalne razlike u razini razvijenosti. To se odnosi već na razlike u **gustoći naseljenosti**, odnosno u relativnom sudjelovanju županija u ukupnom stanovništvu Hrvatske.

Stopa nezaposlenosti 2004. u hrvatskim županijama

Postotak zaposlenih 2003. u hrvatskim županijama

Postotak broja poduzeća po županijama u 2004. godini

Tablica 1. Zaposlenost i nezaposlenost u hrvatskim županijama 2004. godine

Županija	Zaposlenih 2003.		Nezaposlenih 2004.			Posto od stanovnika Hrvatske
	Ukupno	Posto od stanovništva	Ukupno	Žene	Stopa nezaposlenosti	
Zagrebačka	70.048	22,6	13.453	8196	17,5	6,97
Krapinsko-zagorska	37.128	25,0	5849	3319	15,0	3,33
Sisačko-moslavačka	41.505	22,4	18.794	10.586	31,2	4,18
Karlovačka	34.005	24,0	13.100	7916	27,7	3,20
Varaždinska	59.988	32,5	10.412	5748	15,1	4,14
Koprivničko-križevačka	36.362	29,2	7891	4276	17,5	2,79
Bjelovarsko-bilogorska	34.153	25,7	11.384	5826	25,1	2,98
Primorsko-goranska	105.277	34,5	17.702	11.267	14,3	6,87
Ličko-senjska	13.110	24,4	3454	1945	23,1	1,21
Virovitičko-podravska	22.789	24,4	9716	5224	29,5	2,10
Požeško-slavonska	19.638	22,9	5446	3089	21,1	1,93
Brodsko-posavska	35.597	20,1	15.876	9029	29,7	3,98
Zadarska	37.339	23,1	11.954	7318	22,8	3,65
Osječko-baranjska	81.928	24,8	32.481	18.284	27,6	7,45
Šibensko-kninska	24.159	21,4	10.820	6150	29,1	2,54
Vukovarsko-srijemska	36.751	17,9	20.183	11.098	34,0	4,61
Splitsko-dalmatinska	123.220	26,6	40.810	25.355	23,8	10,44
Istarska	75.592	36,6	6182	3983	8,2	4,64
Dubrovačko-neretvanska	33.564	27,3	8171	4837	19,0	2,76
Međimurska	36.136	30,5	7347	4378	16,2	2,67
Grad Zagreb	348.957	44,8	38.850	23.023	8,0	17,55
Hrvatska	1.371.611	30,9	309.875	180.847	18,0	100,0

Izvor: Državni statistički zavod Hrvatske i Hrvatski zavod za zapošljavanje

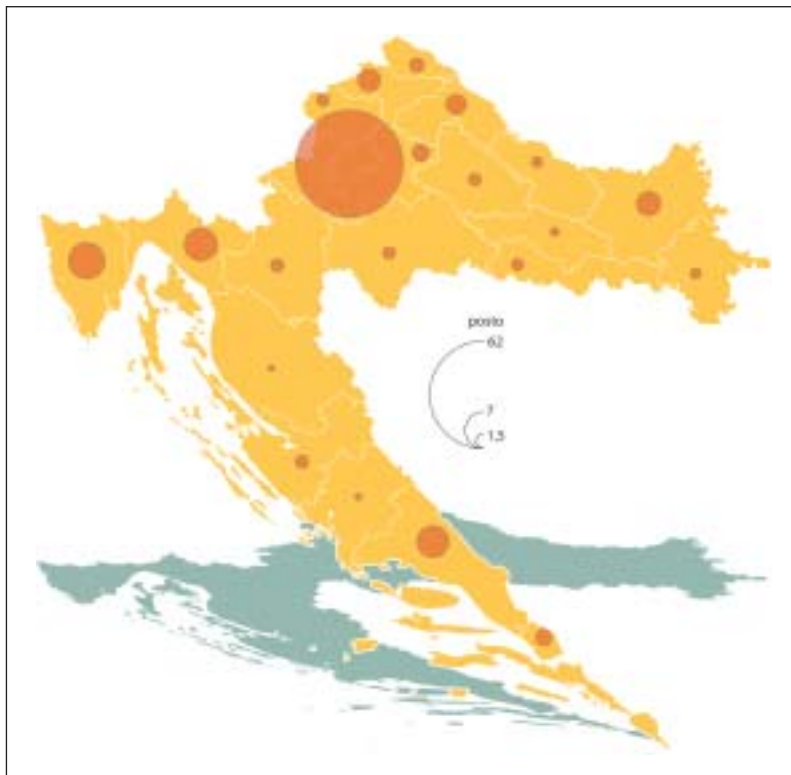
Tako, primjerice, u Gradu Zagrebu stanuje 17,55 posto svih stanovnika Hrvatske, na drugom mjestu je Splitsko-dalmatinska županija (10,44 posto), itd. Prema tomu, svaki ekonomski i drugi pokazatelj koji je iznad postotka sudjelovanja u broju stanovnika, govori o većoj produktivnosti i drugim, uglavnom pozitivnim pokazateljima pojedinih županija. Nažalost, većina županija i u tom pogledu ima negativne pokazatelje i trendove.

Zaposlenost se znatno smanjila u odnosu na predratne pokazatelje, ali zadnjih godina na razini Hrvatske stagnira. Ponešto je porastao broj zaposlenih u razvijenijim županijama. I u tom pokazatelju uvelike je najpozitivniji Grad Zagreb, u kojem je zaposleno čak 44,8 posto ukupnog broja stanovništva. Relativno najmanja zaposlenost je u Vukovarsko-srijemskoj županiji, gdje radi samo 17,9 posto ukupnog stanovništva! U međuzavisnosti s razinom zaposlenosti je stopa **nezaposlenosti**. Tu su odnosi razvijenosti gotovo identični kao i u ranijem pokazatelju: najmanje je nezaposlenih u Gradu Zagrebu (u 2004. je stopa iznosila samo 8,0 posto), a najviše u Vukovarsko-srijemskoj županiji (stopa iznosi čak 34,0 posto!). U odnosu na tranzicijske zemlje koje su nedavno primljene u Europsku uniju, Hrvatska ima jednu od najviših stopa nezaposlenosti - oko 18,0 posto (jedino u Poljskoj je ta stopa slična nama, a u ostalim zemljama je mnogo niža).

I prema **broju poduzetnika** (odnosno trgovačkih društava) Zagreb ima izrazitu dominaciju (u njemu je registrirano oko 34,0 svih poduzetnika Hrvatske). Na zadnjem mjestu je, dakako, mala

Ukupan prihod po zaposlenom u 2004. godini

Novostvorena vrijednost u 1000 najvećih poduzeća u 2004. godini

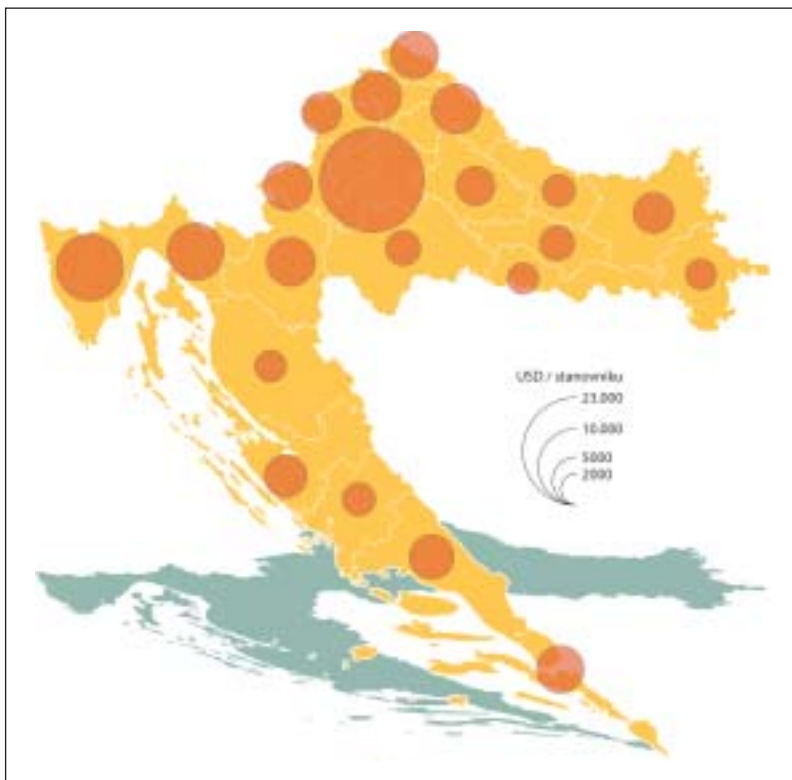
Tablica 2. Broj poduzetnika i ostvareni ukupni prihod u hrvatskim županijama 2004. godine

Rang	Županija	Poduzetnika (poduzeća)				Ukupni prihod		
		Ukupno	Posto	400 najvećih		Milijardi kuna	Posto	Po zaposlenom u 000 kn
				Broj	Posto			
1.	Grad Zagreb	23.462	34,0	218	54,5	248.263	51,5	775
2.	Splitsko-dalmatinska	7.227	10,5	23	5,8	33.656	7,0	498
3.	Primorsko-goranska	6406	9,3	19	4,8	27.874	5,8	480
4.	Zagrebačka	4210	6,1	24	6,0	26.250	5,4	687
5.	Istarska	5776	8,4	21	5,3	24.645	5,1	584
6.	Osječko-baranjska	3162	4,6	22	5,5	19.953	4,1	443
7.	Varaždinska	2075	3,0	12	3,0	15.935	3,1	411
8.	Zadarska	1695	2,5	4	1,0	9046	1,9	568
9.	Koprivničko-križevačka	1080	1,6	8	2,0	8757	1,8	485
10.	Međimurska	1787	2,6	5	1,2	8216	1,7	365
11.	Karlovačka	1412	2,0	6	1,5	7838	1,6	477
12.	Dubrovačko-neretvanska	2292	3,3	4	1,0	7314	1,5	394
13.	Krapinsko-zagorska	1100	1,6	5	1,2	6831	1,4	438
14.	Sisačko-moslavačka	1184	1,7	5	1,2	6664	1,4	352
15.	Vukovarsko-srijemska	1095	1,6	5	1,2	6588	1,3	415
16.	Bjelovarsko-bilogorska	1080	1,6	5	1,2	6390	1,3	399
17.	Brodsko-posavska	1140	1,7	2	0,5	6172	1,3	404
18.	Šibensko-kninska	1193	1,7	3	0,8	5142	1,1	475
19.	Požeško-slavonska	537	0,8	3	0,8	3442	0,7	351
20.	Virovitičko-podravska	581	0,6	5	1,2	3344	0,7	377
21.	Ličko-senjska	418	0,6	1	0,3	1460	0,3	349
	Hrvatska	68.981	100,0	400	100,0	484.079	100,0	596

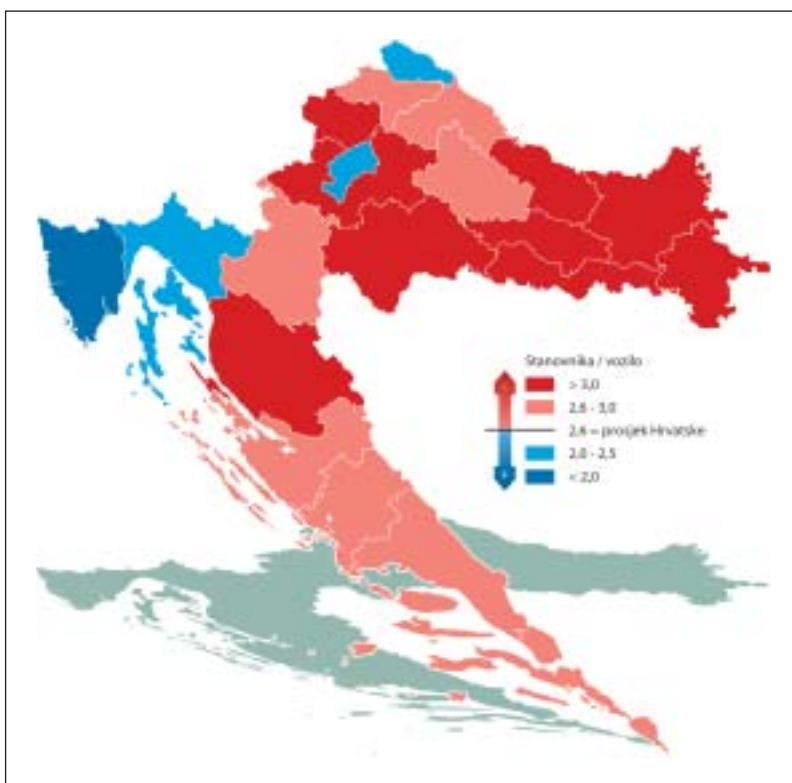
Izvor: Državni statistički zavod Hrvatske i Hrvatski zavod za zapošljavanje

Ličko-senjska županija, udjelom od samo 0,6 posto. Među **400 najvećih poduzeća** Hrvatske u Zagrebu ima sjedište njih 54,5 posto, s time da taj udjel kontinuirano raste. Na drugom mjestu je Splitsko-dalmatinska županija (10,5 posto), a na kraju tablice Ličko-senjska županija (samo 0,3 posto). Prema ostvarenom **ukupnom prihodu** također dominira Zagreb (51,5 posto od Hrvatske), a niti jedna druga županija ne prelazi sedam posto!

U možda najindikativnijem ekonomskom pokazatelju, a to je ostvarivanje razine društvenog bruto proizvoda i narodnog dohotka, opet dakako dominira Grad Zagreb (u metropoli se ostvari 53,1 posto ukupnog BDP Hrvatske). Najmanje u tom pokazatelju sudjeluje stanovništvom mala Ličko-senjska županija - samo sa 1,21 posto. Međutim, u tom pogledu je zanimljiviji pokazatelj ostvarenog **BDP po stanovniku**. U 2004. godini građanin Zagreba je u prosjeku ostvario BDP u iznosu od čak 23.361 američkog dolara. To je posve blizu prosjeka ekonomski vrlo napredne Europske unije (sa 25 članica). Prosjek Hrvatske iznosio je 7.731 dolara, a uz Zagreb iznad toga prosjeka bila je jedino Istarska županija (9.626 dolara). Sve druge županije su znatno ispod toga prosjeka. Svakako je vrlo važan pokazatelj da se prema vrhu tablice, uz Primorsko-goransku županiju, uglavnom nalaze županije iz sjeverozapadne Hrvatske. Najslabije stoji istočna Hrvatska, a najmanji BDP po stanovniku ostvarila je Vukovarsko-srijemska županija (2.070 dolara per capita). Postoci rasta BDP iz 2003. u 2004. bili su i zato tako visoki (kao u priloženoj tablici), jer je znatno porasla vrijednost kune prema američkom dolaru.

Društveni bruto proizvod po stanovniku 2004. godini

Broj stanovnika po vozilu 2003.

Tablica 3. Društveni bruto proizvod u hrvatskim županijama u 2004. godini

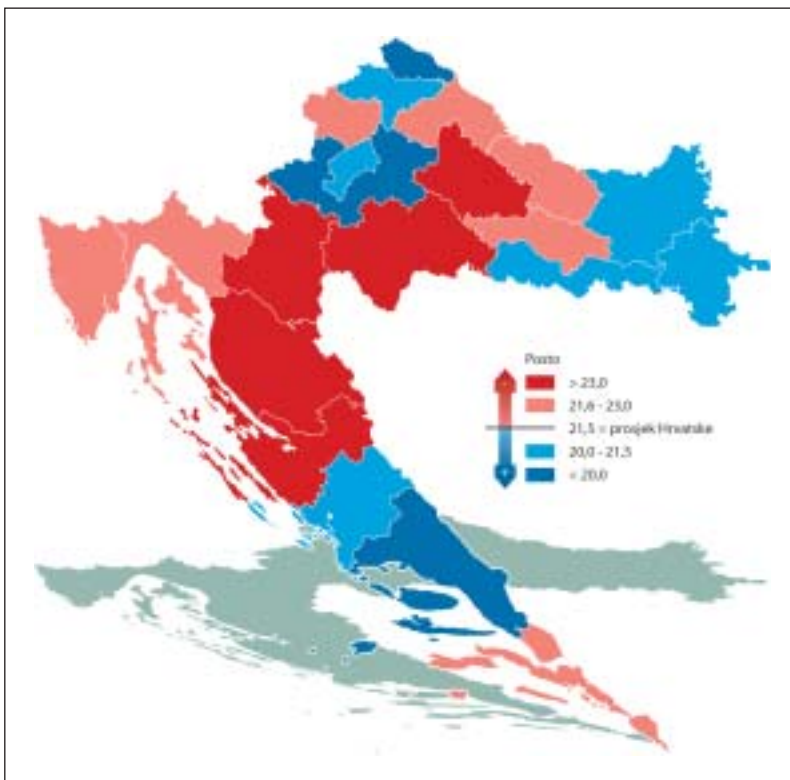
Rang	Županija	USD po stanovniku		BDP		Posto rasta 2004./05.	Posto od stanovnika Hrvatske
		USD	HR = 100	000 USD	Posto		
1.	Grad Zagreb	23.361	302,1	18,201.606	53,1	+ 22	17,55
2.	Istarska	9628	124,5	1,986.680	5,8	+ 5	4,64
3.	Primorsko-goranska	6931	89,6	2,117.455	6,2	+ 22	6,87
4.	Koprivničko-križevačka	5367	69,4	668.014	1,9	+ 20	2,79
5.	Varaždinska	5306	68,6	980.384	2,9	+ 26	4,14
6.	Karlovačka	5126	66,3	726.800	2,1	+ 15	3,20
7.	Zagrebačka	5081	65,7	1,573.565	4,6	+ 52	6,97
8.	Međimurska	4995	64,6	591.538	1,7	+ 21	2,67
9.	Dubrovačko-neretvanska	4854	62,8	596.411	1,7	+ 22	2,76
10.	Splitsko-dalmatinska	4268	55,2	1,978.969	5,8	+ 11	10,44
11.	Zadarska	3943	50,9	638.943	1,9	+ 11	3,65
12.	Osječko-baranjska	3600	46,6	1,189.822	3,5	+ 30	7,45
13.	Krapinsko-zagorska	3462	44,8	513.872	1,5	+ 27	3,33
14.	Bjelovarsko-bilogorska	3300	42,7	439.177	1,3	+ 43	2,98
15.	Sisačko-moslavačka	2689	34,8	498.506	1,4	+157	4,18
16.	Požeško-slavonska	2634	34,1	226.079	0,7	+ 8	1,93
17.	Šibensko-kninska	2370	30,6	267.552	0,8	+ 19	2,54
18.	Virovitičko-podravsko	2352	30,4	219.634	0,6	0,0	2,10
19.	Ličko-senjska	2169	28,3	116.425	0,3	+ 61	1,21
20.	Brodsko-posavska	2113	27,3	373.350	1,1	+ 28	3,98
21.	Vukovarsko-srijemska	2070	26,8	423.870	1,2	+ 38	4,61
	Hrvatska	7732	100,0	34,328.652	100,0	+ 23	100,0

Izvor: Državni statistički zavod Hrvatske i Hrvatski zavod za zapošljavanje

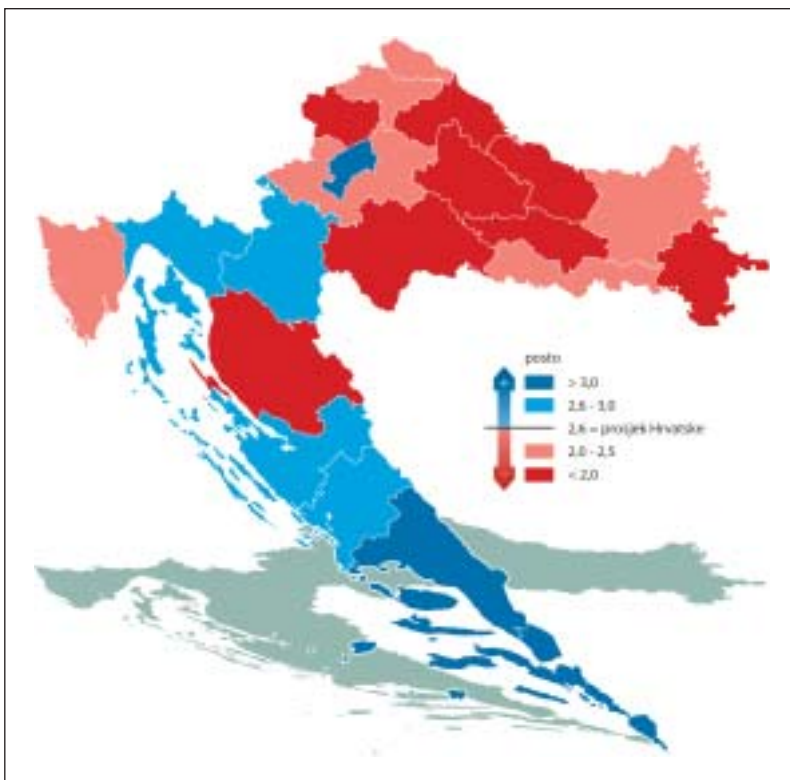
Pripomena: Stope rasta BDP-a u 2004. u odnosu na 2003. dobrim su dijelom tako visoke zbog pada vrijednosti američkog dolara

Ima dakako i niz drugih kriterija i pokazatelja o razini razvijenosti pojedinih županija, pa s time i o regionalnim razlikama. Tako je, primjerice, u **novostvorenoj vrijednosti** tisuću najvećih hrvatskih poduzeća Zagreb sudjelovao s 62,1 posto, a Ličko-senjska županija s 0,2 posto. U **dobiti** je taj odnos 62,5 prema 0,1 posto, a u **iznosima izvoza** 48,0 prema 0,1 posto za Zagreb. Relativno najviše **vozila** ima u Istarskoj županiji (samo 1,9 stanovnika na jedno vozilo), a najmanje u Vukovarsko-srijemskoj (3,7 stanovnika na jedno vozilo). Velik je broj vozila u odnosu na stanovništvo i u Gradu Zagrebu, te Primorsko-goranskoj županiji. Indikativan je pokazatelj i **broj studenata** po pojedinim regijama. Listu predvode (u odnosu na broj stanovnika) Grad Zagreb i Splitsko-dalmatinska županija, a najmanje je studenata iz županija u sjevernoj Hrvatskoj! Što se tiče procesa **senilizacije ili starenja**, najpovoljnije stoje Zagrebačka i Splitsko-dalmatinska županija, a najnepovoljnije Ličko-senjska i Karlovačka županija. Istini za volju treba naglasiti da je proces starenja stanovništva dobro zahvatio cijelu Hrvatsku (ali ipak s određenim regionalnim razlikama).

Gdje je u tim regionalnim razlikama mjesto **Koprivničko-križevačke županije**? S obzirom na povijesnu agrarnu strukturu i relativno nizak stupanj poduzetničkog mentaliteta, ova županija je prema većini ekonomskih i demografskih pokazatelja ipak pri vrhu tablice među hrvatskim županijama! Najviše utjecaja na tako dobar "plasman" ima razvijena industrija i prirodna bogatstva. U turbulentnim tranzicijskim vremenima privatizacije i drugih novijih mijena,

Posto stanovnika starijeg od 60 godina 2001. godine

Udio studenata u ukupnom broju stanovnika 2002./03. godine

koprivnička, odnosno podravska i prigorska industrija je mahom ostala poslovati. Tri su najvažnija trgovačka društva koja osiguravaju Koprivničko-križevačkoj županiji tako povoljno mjesto u razini razvijenosti: "Podravka" (sa svojim "kćerima"), INA-Naftaplin (s velikim ležištima plina oko Molvi), te križevačka tvrtka KTC, kao jedan od najvećih trgovačkih lanaca u zemlji.

Tako se Koprivničko-križevačka županija nalazi čak na 4. mjestu prema možda najvažnijem ekonomskom pokazatelju - prema BDP po stanovniku - odmah iza Zagreba, te istarskog i riječkog kraja. U visini novostvorene vrijednosti, ova županija je na 7. mjestu, u ostvarenoj dobiti na 10., u ukupnom prihodu na 9., u razini zaposlenosti stanovništva na 6., prema stopi nezaposlenosti na 6., dijeli peto mjesto po broju vozila (s Varaždinskom županijom), ali prema broju studenata u odnosu na ukupan broj stanovnika tek je na 14. mjestu, itd.

Najnoviji podaci stavljaju i **grad Koprivnicu** na visoku poziciju prema gospodarskoj snazi, pa i snazi nodalno-funkcionalne gravitacijske zone, među hrvatskim gradovima. Tako se Koprivnica prema broju stanovnika nalazi na 17. mjestu među hrvatskim gradovima, a prema ekonomskoj snazi čak na 9. mjestu. Evo poretka prvih deset hrvatskih gradova prema ekonomskoj snazi - 1. Zagreb, 2. Rijeka, 3. Split, 4. Rovinj, 5. Osijek, 6. Varaždin, 7. Pula, 8. Zadar, 9. Koprivnica, 10. Čakovec. U gradu Koprivnici je u gospodarstvu zaposlen 10.401 radnik, koji su 2004. ostvarili 144,6 milijuna eura novostvorene vrijednosti ili 14.000 eura po zaposlenom.

Tablica 4. Neki dodatni podaci o razlikama u razvijenosti hrvatskih županija

Rang	Županija	Novostvorena vrijednost u 1000 najvećih poduzeća					Ukupno vozila 2003.		Upisanih studenata 2002./03.	% od stanovnika	% stanovnika starijeg od 60 god.
		000 EUR 2004. god.	%	Prihodi %	Dobit %	Izvoz %	Broj	Stanovn. po vozilu			
1.	Grad Zagreb	4,328.794	62,1	62,5	63,3	48,0	379.324	2,2	27.529	3,5	20,7
2.	Istarska	473.619	6,8	4,5	10,7	10,9	110.561	1,9	4871	2,4	21,7
3.	Primorsko-goranska	388.020	5,6	5,4	4,0	5,8	140.122	2,2	9156	3,0	22,4
4.	Splitsko-dalmatinska	361.483	5,2	5,4	5,2	4,4	173.772	2,7	16.362	3,5	19,8
5.	Osječko-baranjska	207.305	3,0	3,7	2,9	6,0	102.208	3,2	7116	2,2	20,8
6.	Varaždinska	177.725	2,6	3,2	2,1	2,2	71.095	2,6	3725	2,0	21,0
7.	Koprivničko-križevačka	142.718	2,1	2,1	0,9	2,6	48.366	2,6	2249	1,8	22,3
8.	Zagrebačka	142.063	2,0	2,9	2,9	1,6	76.372	3,1	6152	2,0	19,4
9.	Dubrovačko-neretvanska	103.464	1,5	1,1	1,9	2,6	44.602	2,8	4132	3,4	21,7
10.	Međimurska	93.912	1,4	1,2	0,8	1,6	47.775	2,5	2326	2,0	18,7
11.	Zadarska	79.375	1,1	1,3	1,4	4,4	56.849	2,9	4385	2,7	21,5
12.	Karlovačka	76.376	1,1	0,9	1,0	1,5	50.034	2,8	3198	2,6	26,7
13.	Krapinsko-zagorska	62.949	0,9	1,1	0,6	1,9	48.071	3,1	2314	1,6	22,4
14.	Bjelovarsko-bilogorska	58.144	0,8	0,9	0,2	0,6	50.143	2,7	2194	1,6	23,4
15.	Sisačko-moslavačka	56.061	0,8	0,7	0,4	0,5	59.763	3,1	3336	1,8	24,8
16.	Brodsko-posavska	55.473	0,8	0,6	0,4	0,5	51.595	3,4	3578	2,0	20,8
17.	Vukovarsko-srijemska	46.231	0,7	0,7	0,4	1,3	54.979	3,7	3418	1,7	20,2
18.	Virovitičko-podravska	43.400	0,6	0,6	0,5	1,8	30.391	3,1	1424	1,5	21,9
19.	Požeško-slavonska	38.101	0,6	0,6	0,2	0,2	28.084	3,1	1666	1,9	21,8
20.	Šibensko-kninska	26.351	0,4	0,4	0,2	0,4	38.768	2,9	3304	2,9	26,2
21.	Ličko-senjska	12.455	0,2	0,1	0,1	0,1	17.454	3,1	972	1,8	30,4
	Hrvatska	6,974.009	100,0	100,0	100,0	100,0	1,680.328	2,6	113.796	2,6	21,5

Izvor: Državni statistički zavod Hrvatske i Hrvatski zavod za zapošljavanje

SUMMARY

According to relevant economic and demographic indicators, Croatia continued to develop unevenly by regions. Differences among particular regions have been enlarging in the last fifteen years, primarily because of a pretty intensive deruralization process. That process was significantly helped by the war (1991-1995), which put the border regions towards Bosnia and Herzegovina, as well as those towards Serbia and Montenegro into a still more unfavourable economic position. With the concentration of the most productive population, capital and power, Zagreb becomes the dominant point of Croatia. Therefore, in spite of a desirable and planned polycentric development, the monocentrism of Zagreb and its gravitational zone (in some measure that of Rijeka, Split and Osijek, too) prevails more and more in reality. Today, Croatia has two basic development axes:

1) Western - from Međimurje across Zagreb to Rijeka and Pula, and 2) Coastal line of the Adriatic Sea - from Umag to Cavtat. All other regions of Croatia significantly lag behind in economic and demographic sense. One can predict that these regional differences will still enlarge in the coming years. In the context of these changes, the area of the County of Koprivnica-Križevci is located in the upper part of the table according to the development of the Croatian counties. According to some essential economic indicators, e. g. gross social product per inhabitant, this county is placed side by side with the most developed ones (it is in the 4th place).

IZVORI I LITERATURA

1. Državni statistički zavod Hrvatske - izvješća za 2004. godinu
2. Hrvatski zavod za zapošljavanje Zagreb - izvješće za 2004. godinu
3. Basarić Zdravko, Brkanić Vlado: 500 hrvatskih gazela, Poslovni magazin, Zagreb, broj 11 za studeni 2005.
4. Litvan Goran, Mateljić Hrvoje: Tri regije samo zbog EU fondova, Lider 8, Zagreb 25. 11. 2005. (razgovor s prof. dr. sc. D. Feletarom)
5. Dragutin Feletar: Naša županija u skupini razvijenih, Podravski list, Koprivnica 7. 11. 2005.
6. Željko Krušelj: Podravka opet u eliti, a Koprivnica deveta po gospodarskoj snazi, Podravka, Koprivnica 18. 11. 2005.
7. Intelektualni kapital, HGK i Fina, Zagreb, srpanj 2005.